

Over oudere migranten in Amsterdam

Aantal oudere migranten in Amsterdam groeit sterk

Op 1 januari 2014 was bijna 23 % (= 41.472) van de Amsterdamse 55- plussers van 'niet-westerse allochtone' afkomst. (Sinds 1996 is de vergrijzing onder niet-westerse Amsterdammers verdubbeld. In de nabije toekomst neemt de omvang van deze groep verder toe.)

Ouderen naar herkomstgroepering en leeftijdsgroepen, 1 januari 2014 (bron: O+S)							
herkomstgroepering	leeftijdsgroep in jaren						totaal
	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80+	
Surinamers	5158	3679	2360	1613	1056	1095	14961
Antillianen	738	609	413	219	105	93	2177
Turken	1520	1172	892	675	376	172	4807
Marokkanen	2739	2080	1485	1447	860	298	8909
overige niet-westerse allochtonen	4812	2895	1423	721	422	345	10618
totaal niet-westerse allochtonen	14967	10435	6573	4675	2819	2003	41472
westerse allochtonen	6723	6202	4959	3263	2400	2816	26363
autochtonen	25271	22947	22311	14433	10748	18289	113999
totaal	46961	39584	33843	22371	15967	23108	181834

Inkomenspositie oudere migranten zwak

- De ouderen van niet-westerse herkomst in Amsterdam behoren vaker dan de andere ouderen tot de beneden modale inkomensgroep (< € 35.500, prijspeil 2015).
- Veel oudere migranten leven van uitsluitend AOW (al dan niet tot 100% aangevuld vanuit de Bijstandswet indien geen volledige AOW).
- Uitgavenpatroon van een AOW-er bij huur van een woning net onder de sociale huurgrens:

Inkomsten AOW	Per maand
Netto inkomen uit AOW (inclusief vakantiegeld)	€ 1.103
Te ontvangen zorgtoeslag	€ 72
Totaal netto inkomsten	€ 1.175

Vaste lasten	Per maand
Premie ziektekostenverzekering	€ 85
Verplichte eigen bijdrage ziektekosten	€ 31,25
Overige verzekeringen	€ 13
Gemeentelijke belastingen en dergelijke	€ 25
Maximale eigen bijdrage zorg thuis	€ 19
Totale reguliere lasten	€ 173,25
Blijft over per maand	€ 1.001,75
Netto te besteden	€ 1.001,75

Huurtoeslag	+	€ 329
Totaal budget		€ 1.330,75
Huur en servicekosten	-	€ 699,48
Aanname persoonlijke uitgaven	-	€ 150
Woongebonden servicekosten (zie ¹)	+	€ 48
Blijft over voor alle overige kosten: energie, eten en drinken, telefoon, televisie enz.		€ 529,27

Rekenhuur is de kale huur (of de maximale huur van € 699,48 indien de kale huur hoger ligt) plus maximaal € 12 voor respectievelijk: schoonmaakkosten gemeenschappelijke ruimten, energiekosten gemeenschappelijke ruimten, huismeesterkosten en kosten voor dienst- en recreatieruimten (totaal dus $4 \times € 12 = € 48$).

- Het is duidelijk dat deze groep ouderen rond het bestaansminimum leeft. Een netto huur van € 370 is al een derde van het inkomen (€ 1.103).
- Eén van de belemmeringen voor ouderen om te verhuizen naar een beter geschikte woning is de hoogte van de huur van de nieuwe woning. Deze zal vaak hoger liggen dan de huur van de huidige woning.
- Daarnaast is het ook voor ouderen van belang dat er voldoende betaalbaar en geschikt aanbod beschikbaar komt en blijft.

Oudere migranten grotendeels aangewezen op betaalbare sociale huurwoningen

- Opgave is het realiseren van betaalbare geschikte woningen (minder dan de huurtoeslaggrens) via aanpassingen en nieuwbouw voor de groep ouderen met een laag en benedenmodaal inkomen. Ook in het beschikbaar komende aanbod moeten voldoende geschikte woningen zijn. Daarbij moet voor lage en beneden modale inkomens de woonlastensprong bij verhuizing worden beperkt, zeker als de verhuizende oudere een grote woning in de sociale sector achterlaat.
- De behoefte aan geclusterde zelfstandige woningen in Amsterdam groeit van 6.300 in 2015 naar 10.900 in 2030.
- Geclusterd wonen is juist ook voor oudere migranten een gewenste manier van wonen. Het aanbod aan geclusterde zelfstandige woningen in Amsterdam ligt lager.
- Het ligt voor de hand om een significant aandeel van het Amsterdamse aanbod geclusterde zelfstandige woningen te reserveren t.b.v. bijv. de stadsdelen met de hoogste vergrijzing, t.w. Noord en Nieuwwest.
- De meerderheid van de ouderen in Amsterdam huurt bij een corporatie een sociale huurwoning (58%). Ouderen van Marokkaanse herkomst wonen bijna uitsluitend in een sociale huurwoning van een corporatie (88%) en ook bij Turkse, Surinaamse en Antilliaanse ouderen is het aandeel hoog (80%-81%).
- Vaak wonen ouderen nog in hetzelfde huis waar hun kinderen zijn opgegroeid. Door doorstroming naar geschikte en betaalbare woningen kunnen grote sociale huurwoningen worden vrijgespeeld. 80% van de ouderen van Turkse, Marokkaanse en overige niet-westerse herkomst woont in een woning met trappen; bij Surinaamse ouderen is dat 66 %.

Gezondheid en welbevinden oudere migranten onder gemiddelde

Oudere migranten behoren meestal tot de ouderen met een verhoogde kwetsbaarheid vanwege een combinatie van factoren: leeftijd, zwakke sociaal-economische status, meerdere (chronische) aandoeningen, overbelaste mantelzorg, taal- en gezondheidsvaardigheden, ontoegankelijkheid formele zorg. Wie kwetsbaar is geworden en dat blijft, heeft een vijf keer grotere kans om opgenomen te worden in een zorginstelling dan mensen die blijvend niet-kwetsbaar zijn.

- Het voorkomen of verminderen van sociale en maatschappelijke kwetsbaarheid is belangrijk voor het welzijn van ouderen. Alleen wonen, gemis aan contacten en gemis van steun bevorderen de sociale kwetsbaarheid en verminderen deelname aan de samenleving

- De gezondheidstoestand van ouderen van niet-westerse afkomst vraagt speciale aandacht. Vanuit een grootschalig onderzoek van de GGD Amsterdam onder ouderen van 55-74 jaar is bekend dat Turkse en Marokkaanse ouderen meer en op jongere leeftijd met gezondheidsproblemen kampen dan hun Nederlandse leeftijdgenoten. Zij hebben onder andere meer chronische aandoeningen en depressieve klachten. Onder Turkse en Marokkaanse ouderen neemt ook de zelfredzaamheid eerder af. Te verwachten is dat de ervaren gezondheid van oudere migranten zal verslechteren.
- Naast een (zeer) beperkte beheersing van de Nederlandse taal speelt bij oudere migranten ook digitaal analfabetisme, waardoor de toegang tot informatievoorziening ernstig wordt beperkt. Gesproken animatie is een effectief middel om complexe informatie over te brengen.
- Cruciaal is daarom de inzet 'met een groot hart en veel geduld' van de vele vrijwilligers. Als huisbezoeker, brievenlezer, regelaar, informatiegever, taaldocent, vertrouwenspersoon en ondersteuner bij ontmoetings- en wooninitiatieven, stimuleren zij oudere migranten tot meer zelfredzaamheid en zelfstandigheid en boren zij hun capaciteiten en kracht aan.

Gemeenschappelijk wonen van oudere migranten: een mes dat aan vele kanten snijdt

- Gemeenschappelijk wonen van oudere migranten speelt in op vragen uit de gemeenschappen van oudere migranten en biedt een uitgelezen kans voor gemeentelijk beleid gericht op vrijspelen van grote sociale huurwoningen, het herbestemmen van leegstaande panden, bestrijding van eenzaamheid en het verminderen van zorgconsumptie.
- Gemeenschappelijk wonen biedt oudere migranten een kans op een waardige oude dag in Amsterdam.
- Met 9 voorbeelden van gemeenschappelijk wonen voor oudere migranten beschikt Amsterdam over veel ervaringsdeskundigheid.

Daarom:

- Het realiseren van tenminste 10 projecten gemeenschappelijk wonen oudere migranten de komende vier jaar in Nieuw-West, Noord, Oost en Zuidoost,
- Twee pilots omzetten leegstaand gemeentelijk vastgoed naar betaalbare huisvesting voor gemeenschappelijk wonen oudere migranten.
- Gemeente Amsterdam zet zich in voor beleidsmatige en financiële ondersteuning van deze initiatieven, agendeert bij het Amsterdams Huisvestingsoverleg en zet in op verandering regelgeving landelijke overheid.
- Het sterk beperken van de huursprong bij verhuizing door huishoudens met lage inkomens.
- Het bevorderen van het verhuizen vanuit van een grote sociale huurwoning door financieel aantrekkelijke arrangementen voor de huurder (vgl. bijvoorbeeld corporatie Bo-Ex in Utrecht).
- Het faciliteren van gemeenschappelijk wonen van ouderen (c.q. oudere migranten) in de huisvestingsverordening Amsterdam.

Bronnen:

- Sociaal Cultureel Planbureau, Kwetsbare ouderen in de praktijk, 2011
- Amsterdamse Gezondheidsmonitor, 2012
- Sociaal Cultureel Planbureau, Informele zorg in Nederland, juni 2013
- Planbureau voor de leefomgeving, Vergrijzing en woningmarkt, 2013
- Interdepartementaal Beleidsonderzoek: Inkomens en vermogens van ouderen: analyse en beleidsopties, sept. 2013
- Gemeente Amsterdam DWZS, Woonsituatie en woningmarktpositie van Amsterdamse senioren 2013

- Pharos, Ouderen over ondersteuning en zorg, 2013
- Gemeente Amsterdam O+S, Senioren en langer zelfstandig wonen, 2014
- Gemeente Amsterdam O+S, Met zorg wonen, 2014
- Nivel, Ouderen van de toekomst, 2014
- PHAROS - UMCU/NUZO – AMC , Wie zorgt voor oudere migranten, 2014
- <http://www.gezondheidsvaardigheden.nl/2015/02/ingesproken-animatie-werkt-het-beste/>, 2015
- Huishoudboekje van de Senior van Platform 31/project langer thuis wonen

Meer informatie bij:

www.caboamsterdam.nl

www.woonsaem.nl

